



EOC
EUROASIAN
ONLINE
CONFERENCES



ENGLAND CONFERENCE

**INTERNATIONAL CONFERENCE ON
MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND
EDUCATION**



Google Scholar

zenodo

OpenAIRE

doi digital object
identifier

eoconf.com - from 2024



INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION: a collection scientific works of the International scientific conference – London, England, 2025. Issue 4

Languages of publication: Uzbek, English, Russian, German, Italian, Spanish

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**INTERNATIONAL CONFERENCE ON MULTIDISCIPLINARY STUDIES AND EDUCATION**». Which took place in London , 2025.

Conference proceedings are recommended for scientists and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.





BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'ZBEK XALQ ERTAKLARI ORQALI GIGIYENIK TARBİYANI SHAKLLANTIRISHDA KREATIV YONDASHUV

Mamadaliyeva Anziratxon Mirzaumar qizi

Farg'ona davlat universiteti magistranti

Email: anzradxonmamadaliyeva@gmail.com

Ortiqova Zulfiya Nurmaxamatovna

Farg'ona davlat universiteti, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori,
dotsent

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'zbek xalq ertaklarining tarbiyaviy imkoniyatlaridan foydalanish orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarida gigiyenik tarbiyani shakllantirish jarayoniga kreativ yondashuv masalasi yoritiladi. Kreativ yondashuv o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, estetik didini, gigiyenik madaniyatga nisbatan ongli munosabatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqotda ertak mazmunini zamonaviy pedagogik texnologiyalar bilan uyg'unlashtirish, interfaol metodlardan foydalanish va o'quvchi faoliyatini ijodiy yo'naltirish kabi jihatlar tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: tarbiya, maqol, topishmoq, marosim, ertak, doston, gigiyena, gigiyenik tarbiya, shaxsiy gigiyena, o'quvchi, maqol, xalq og'zaki ijodi, kreativ yondashuv, boshlang'ich sinflar, pedagogik texnologiya.

Bugungi kunda yosh avlodning sog'lom, bilimli va madaniyatli inson bo'lib voyaga yetishida gigiyenik tarbiya muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'quvchilarida tozalik, ozodalikka rioya qilish, sog'lom turmush tarziga odatlanish kabi fazilatlarni shakllantirish ularning keyingi hayot faoliyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shu nuqtayi nazardan, gigiyenik tarbiyani o'qitish jarayonida o'quvchilarning yosh psixologik xususiyatlariga mos, qiziqarli va ta'sirchan metodlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega.

O'zbek xalq ertaklari milliy qadriyatlarimiz, axloqiy-me'yorlarimiz va hayotiy tajribamizning boy manbaidir. Ertaklar orqali bolalarga ezgulik, mehnatsevarlik, halollik bilan bir qatorda tozalik, poklik, sog'lom turmush tarzining ahamiyati ham singdiriladi. Shu bois xalq og'zaki ijodining bu janri o'quvchilarda gigiyenik madaniyatni shakllantirishda samarali vosita bo'la oladi.

1. O'zbek xalq ertaklarining tarbiyaviy ahamiyati

O'zbek xalq ertaklari — xalqning asrlar davomida to'plagan hayotiy tajribasi, dunyoqarashi va axloqiy qadriyatlarini o'zida mujassam etgan bebaho manbaidir. Ertaklarda yaxshilik va yomonlik, poklik va nopoklik, halollik va hiyla kabi qarama-qarshi tushunchalar orqali bolalar dunyoqarashi shakllanadi. Masalan, "Zumrad va Qimmat", "Boy ila gado", "Ko'kcha bilan Bo'richa" kabi ertaklarda tozalik, mehnatsevarlik, kamtarlik, halollik singari fazilatlar ulug'lanadi.

Ertaklardagi obrazlar bolalarga tanish va qiziqarli bo'lgani sababli, o'qituvchi ularni gigiyenik tarbiya mazmuniga yo'naltirish orqali





o'quvchilarning e'tiborini osonlik bilan jalb eta oladi. Masalan, "Zumrad va Qimmat" ertagida Zumradning mehnatsevarligi, ozodaligi va halolligi natijasida muvaffaqiyatga erishishi orqali o'quvchilar tozalikning hayotdagi ahamiyatini his etadilar. Shu tariqa, ertaklar orqali gigiyenik odatlarni singdirish yanada tabiiy va samarali kechadi.

2. Gigiyenik tarbiya mazmunini shakllantirishda kreativ yondashuvning o'rni

Kreativ yondashuv — bu o'quvchilarning mustaqil fikrlashini, ijodiy tafakkurini rivojlantirish, o'rganilayotgan mavzuni hayotiy misollar bilan bog'lash jarayonidir. Gigiyenik tarbiya jarayonida kreativ metodlardan foydalanish bolalarda darsga qiziqish uyg'otadi, ularda o'z sog'lig'iga e'tiborli bo'lish madaniyatini shakllantiradi.

O'qituvchi ertak asosida quyidagi kreativ faoliyat turlarini tashkil etishi mumkin:

- Rol o'ynash usuli: o'quvchilar ertak qahramonlari obraziga kirib, tozalik va gigiyena qoidalariga amal qilishni sahnalashtiradilar.
- Muammoli vaziyat yaratish: ertakdagi personajlar duch kelgan gigiyenik muammolarni (masalan, iflos qo'l, tartibsizlik, tish tozalamaslik va h.k.) hal etish yo'llarini izlash orqali bolalarda tahliliy fikrlash rivojlanadi.
- Rasm chizish yoki ertakni davom ettirish topshiriqlari: bu usullar orqali bolalar tozalikni estetik tushuncha sifatida qabul qilishni o'rganadilar.
- "Gigiyena burchagi" loyihasi: ertakdan olingan ijobiy g'oyalar asosida sinfda sog'lom turmush burchagini tashkil etish, plakat va shiorlar tayyorlash orqali o'quvchilar faol ishtirokchi sifatida tarbiyalanadilar.

3. Pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanish

Ertaklarni gigiyenik tarbiya vositasi sifatida qo'llashda zamonaviy pedagogik texnologiyalar — "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert", "Rol o'ynash", "Blits-so'rov" kabi interfaol usullardan foydalanish dars samaradorligini oshiradi. Masalan, "Aqliy hujum" metodi yordamida o'quvchilar ertakdagi qahramonlarning tozalik haqidagi harakatlarini muhokama qilib, gigiyenaning ahamiyatini tahlil qiladilar.

Bundan tashqari, raqamli ta'lim vositalaridan — multimediya taqdimotlari, animatsion ertaklar, videodarslar — foydalanish bolalarning e'tiborini jalb qiladi va ertak mazmunini yanada ta'sirchan qiladi.

4. Kutilayotgan natijalar

O'zbek xalq ertaklari asosida gigiyenik tarbiya berish quyidagi natijalarga erishish imkonini beradi:

- o'quvchilarda tozalik va sog'lom turmushga nisbatan ijobiy munosabat shakllanadi;
- gigiyenik qoidalarni ongli ravishda bajarish odatga aylanadi;
- o'quvchilar mustaqil fikrlash, ijodkorlik va mas'uliyatlilik fazilatlarini egallaydilar;





• o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida interaktiv, ishonchli pedagogik muloqot shakllanadi.

Boshlang'ich sinflarda o'zbek xalq ertaklari asosida gigiyenik tarbiyani shakllantirish — bu nafaqat bolalarga tozalik va sog'lom turmush qoidalarini o'rgatish, balki ularning axloqiy, estetik va ijtimoiy rivojlanishiga ham xizmat qiluvchi samarali pedagogik jarayondir. Xalq ertaklari orqali bola gigiyena tushunchasini oddiy dars mavzusi sifatida emas, balki hayotiy qadriyat sifatida qabul qiladi.

Kreativ yondashuv esa bu jarayonni yanada mazmunli, qiziqarli va ta'sirchan qiladi. O'qituvchining ijodiy faoliyati, interfaol metodlardan foydalanishi, bolalarning o'yin orqali o'rganish imkonini yaratishi gigiyenik tarbiyaning barqaror shakllanishiga zamin yaratadi.

Shunday qilib, o'zbek xalq ertaklarini gigiyenik tarbiyada qo'llash:

- o'quvchilarda tozalik va sog'lom turmush madaniyatini shakllantiradi;
- milliy qadriyatlarimizni bolalar ongiga singdiradi;
- dars jarayonini ijodiy, o'yinli va hayotiy misollar bilan boyitadi;
- o'quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va ijobiy xulq-atvorni namoyon etish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Demak, ertaklar orqali gigiyenik tarbiyani kreativ yondashuv asosida tashkil etish bugungi ta'lim tizimining dolzarb va samarali yo'nalishlaridan biridir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

- 1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim-tarbiyani takomillashtirish va yosh avlodni har tomonlama yetuk shaxs qilib tarbiyalash to'g'risida"gi farmonlari va qarorlari.
- 2 "Boshlang'ich ta'lim davlat ta'lim standarti" — Toshkent, 2023.
- 3 Abdullayeva, M. Boshlang'ich sinf o'quvchilarida gigiyenik tarbiya asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.
- 4 Jo'rayeva, N. Xalq og'zaki ijodi va tarbiya jarayoni. – Samarqand: SamDU nashriyoti, 2020.
- 5 Karimova, S. Kreativ pedagogika: nazariya va amaliyot. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022.
- 6 O'zbekiston xalq ertaklari to'plami. – Toshkent: Yangi asr avlodi, 2019.
- 7 Hasanov, B. Interfaol metodlar orqali boshlang'ich ta'lim samaradorligini oshirish. – Toshkent: TDPU, 2021.
- 8 UNESCO. Creative Approaches in Primary Education. – Paris, 2018.

